

*До реєстр. № 14168 від 30.10.2025*

## **ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ**

Комітет Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин (далі – Комітет) на своєму засіданні, проведеному 12 грудня 2025 року (протокол № 141), розглянув проект Закону України про внесення змін до Закону України "Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей" щодо вдосконалення процедури встановлення фактів позбавлення особистої свободи, визначеної цим Законом, реєстр. № 14168 від 30.10.2025, поданий народним депутатом України Пуртова А.А. та іншими народними депутатами України (далі – законопроект).

Відповідно до пояснювальної записки метою проекту Закону є удосконалення процедури встановлення фактів позбавлення особистої свободи, внаслідок збройної агресії проти України.

Для досягнення поставленої цілі законопроектом пропонується внести зміни до Закону України "Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей", відповідно до яких, зокрема:

1) право на подачу заяви для встановлення факту позбавлення особи особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України матиме також *представник військового формування, утвореного відповідно до законів України, правоохоронного органу, що належать до сил безпеки і сил оборони України, де проходила службу особа, щодо якої встановлюється факт позбавлення особистої свободи* (у випадку відсутності у особи законного представника та членів сім'ї);

2) під час розгляду заяв Комісія з питань встановлення факту позбавлення особи особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України зможе брати до уваги також інформацію, відомості та/або дані, надані *представником військового формування, утвореного відповідно до законів України, правоохоронного органу, що належать до сил безпеки і сил оборони України, де проходила службу особа, щодо якої встановлюється факт позбавлення*

особистої свободи (якщо вони виступають заявниками). Крім того, у разі потреби, Комісія зможе заслуховувати пояснення такого представника.

Також проектом акту вносяться зміни до переліку документів, що є підставою для встановлення факту позбавлення особи особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, зокрема у пункті 4 частини першої статті 4 Закону замість повідомлення органів сил безпеки та сил оборони пропонується запровадити *довідку Об'єднаного центру з координації пошуку та звільнення військовополонених, незаконно позбавлених волі осіб внаслідок агресії проти України*, яка міститиме відомості про те, що особа перебуває (перебувала) в місцях несвободи внаслідок збройної агресії проти України, із зазначенням строку позбавлення особистої свободи, або інтернована у нейтральних державах.

Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України висловлює до законопроекту зауваження.

Адміністрація Державної прикордонної служби України не має зауважень до законопроекту.

Міністерство фінансів України зазначає, що реалізація Закону не потребуватиме додаткового фінансування з державного бюджету та не призведе до зменшення доходів Державного бюджету України. Положення законопроекту не суперечать бюджетному законодавству.

Служба безпеки України надає додаткові пропозиції до окремих положень проекту Закону, зокрема щодо врахування в його тексті особливого статусу Служби безпеки України саме як державного органу спеціального призначення з правоохоронними функціями, який забезпечує державну безпеку України.

Міністерство оборони України підтримує проект акту без зауважень.

Міністерство розвитку громад та територій України підтримує проект Закону за умови врахування деяких зауважень та пропозицій.

Під час обговорення законопроекту члени Комітету звернули увагу на наступне. У пояснювальній записці до законопроекту наведено обґрунтування щодо доцільності розширення кола суб'єктів, які матимуть право звертатися із заявою до Комісії з питань встановлення факту позбавлення особи особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України (зокрема, таке право надається представнику військового формування, у разі відсутності у особи, що перебуває в полоні, членів сім'ї або законних представників). Разом з тим у проекті Закону міститься додаткова зміна, яка не стосується зазначеної у пояснювальній записці мети. Так, у пункті 4 частини першої статті 4 Закону пропонується замість повідомлення органів сил безпеки та сил оборони запровадити *довідку Об'єднаного центру з координації пошуку та звільнення військовополонених, незаконно позбавлених волі осіб внаслідок агресії проти України (далі – Об'єднаний центр)*. Однак Об'єднаний центр, який відповідно до положень законопроекту повинен буде видавати відповідні довідки, є структурою,

утвореною при Службі безпеки України, яка є лише одним з органів сил безпеки відповідно до Закону України «Про національну безпеку України». Враховуючи зазначене, вбачається, що такий документ як «повідомлення сил безпеки та сил оборони», що міститься в чинній редакції, є більш універсальним та враховує всі можливі органи, в яких могла проходити службу особа, що потрапила в полон. Крім того, прив'язка у Законі до довідки органу, діяльність якого врегульована підзаконними актами, є недоцільною, оскільки функціонування такого органу не визначено законами і в будь-який момент може бути змінено або припинено рішенням Служби безпеки України, що створює ризик втрати юридичної визначеності та стабільності правозастосування.

Водночас народні депутати України зазначали, що, зважаючи на той факт, що законопроект вирішує проблему щодо встановлення факту позбавлення особистої свободи стосовно військовослужбовців, які потрапили в полон і не мають членів сім'ї або законних представників, які могли б подати звернення до Комісії з питань встановлення факту позбавлення особи особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, основна ідея законопроекту заслуговує на підтримку.

За підсумками обговорення Комітет ухвалив наступне рішення:

1. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України про внесення змін до Закону України "Про соціальний і правовий захист осіб, стосовно яких встановлено факт позбавлення особистої свободи внаслідок збройної агресії проти України, та членів їхніх сімей" щодо вдосконалення процедури встановлення фактів позбавлення особистої свободи, визначеної цим Законом, реєстр. № 14168 від 30.10.2025, поданий народним депутатом України Пуртовою А.А. та іншими народними депутатами України, включити до порядку денного чотирнадцятої сесії Верховної Ради України дев'ятого скликання та за наслідками розгляду у першому читанні прийняти за основу.

2. Під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України співдоповідачем з цього питання визначити народного депутата України - голову Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин Задорожного Андрія Вікторовича.



**Голова Комітету**



**А. ЗАДОРОЖНИЙ**

